

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ (situational analysis) การบริหารความเสี่ยงของหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งข้อมูลด้านการบริหารความเสี่ยงในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ฝ่ายการพยาบาล งานการพยาบาลผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยฉุกเฉิน และหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ประชากร ดังนี้

1.1 คู่มือคุณภาพฝ่ายการพยาบาล (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2) โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2544

1.2 คู่มือเกี่ยวกับนโยบาย และแนวปฏิบัติการบริหารความเสี่ยง โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2547

1.3 เอกสารเกี่ยวกับนโยบายการบริหารความเสี่ยง และการรายงานอุบัติการณ์ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2549

1.4 รายงานการประเมินตนเองตามมาตรฐานสภาการพยาบาลโรงพยาบาลระดับมหาวิทยาลัย ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2552

1.5 เอกสารเกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2551-2553

1.6 ข้อมูลการรายงานอุบัติการณ์ในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ระบบการประกันคุณภาพ ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

1.7 เอกสารการประกันคุณภาพ หน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก โรงพยาบาล

มหาราชนครเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2553

2. แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านมะเร็งที่เกี่ยวข้องกับการรักษาด้วยเคมีบำบัดของหน่วยมะเร็ง

วิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จำนวน 4 คน

3. ทีมผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านการบริหารความเสี่ยง ของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาล

มหาราชนครเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 10 คน

4. ทีมผู้บริหารที่รับผิดชอบงานการพยาบาลผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยฉุกเฉิน ได้แก่ หัวหน้า

งานและผู้ตรวจการ จำนวน 4 คน

5. บุคลากรทางการพยาบาลที่ปฏิบัติงานในหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยประกอบด้วย

พยาบาลวิชาชีพ จำนวน 5 คน ผู้ปฏิบัติงานการพยาบาล จำนวน 2 คน และพนักงานบริการฝีมือ

(ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์) จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 8 คน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ใช้เป็นกลุ่ม

ประชากร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษานี้ ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

(purposive sampling) จำนวนทั้งสิ้น 6 คน ประกอบด้วย

1. แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านมะเร็งที่ให้การรักษาผู้ป่วยมะเร็งที่ต้องได้รับการรักษาด้วยเคมี

บำบัดแบบผู้ป่วยนอก และเป็นผู้ที่ส่งผู้ป่วยมารับเคมีบำบัดที่หน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก

โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จำนวน 1 คน

2. ทีมผู้บริหารฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จำนวน 2 คน ซึ่งมี

หน้าที่รับผิดชอบด้านการบริหารความเสี่ยงทางคลินิก และด้านพัฒนาคุณภาพการพยาบาล

3. ทีมผู้บริหาร งานการพยาบาลผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยฉุกเฉิน จำนวน 3 คนซึ่งมีหน้าที่

รับผิดชอบด้านการประกันคุณภาพการพยาบาล และด้านการบริหารความเสี่ยง โดยเลือกกลุ่ม

ตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ หัวหน้างานการพยาบาลจำนวน 1 คน ผู้ตรวจการพยาบาล จำนวน

2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแนวคำถามที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์รายบุคคล และแนวคำถามสำหรับใช้ในการประชุมกลุ่มระดมสมองที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นโดยใช้แนวคิด กระบวนการบริหารความเสี่ยงของ อนุวัฒน์ ศุภชุตินกุล (2543) เป็นกรอบในการสร้าง มีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์รายบุคคลแบบเจาะลึกกับแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้าน มะเร็งที่เกี่ยวข้องกับการรักษาด้วยเคมีบำบัดของหน่วยมะเร็งวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์ จำนวน 1 คน รองหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ผู้รับผิดชอบด้านการบริหารความเสี่ยง จำนวน 1 คน ผู้ช่วยหัวหน้า ฝ่ายการพยาบาล ผู้รับผิดชอบด้านพัฒนาคุณภาพการพยาบาล หัวหน้างานการพยาบาลผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยฉุกเฉิน ผู้ตรวจการพยาบาลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการประกันคุณภาพการพยาบาล จำนวน 1 คน และผู้ตรวจการพยาบาลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการบริหารความเสี่ยงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด และ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับนโยบาย และการดำเนินงานด้านการบริหาร ความเสี่ยงตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงของ อนุวัฒน์ ศุภชุตินกุล (2543) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การค้นหาความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยง และการประเมินผล รวมทั้ง แนวทางในการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยง

2. แนวคำถามสำหรับการประชุมกลุ่มระดมสมองพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 5 คน ผู้ปฏิบัติงานการพยาบาล จำนวน 2 คน และพนักงานบริการฝีมือ (ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์) จำนวน 1 คน ประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด และ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แนวคำถามสำหรับการประชุมกลุ่มระดมสมองเกี่ยวกับนโยบาย การดำเนินงานด้านการบริหารความเสี่ยงตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง ของอนุวัฒน์ ศุภชุตินกุล, (2543) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การค้นหาความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดการ ความเสี่ยง และการประเมินผล รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหาร ความเสี่ยง

3. เครื่องบันทึกเสียง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความครอบคลุมของแนวคำถามที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์รายบุคคล และสำหรับการประชุมกลุ่มระดมสมองเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยงของหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก ผู้ศึกษาได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์ จำนวน 3 ท่านประกอบด้วย อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ ภาควิชาบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2 ท่าน และรองหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่งแต่ละท่านเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการพยาบาลเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพของแนวคำถามการสัมภาษณ์รายบุคคล และแนวคำถามการประชุมกลุ่มระดมสมอง ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านความชัดเจนของคำถาม (clarity) ความเหมาะสมของคำถาม (appropriateness) และความเหมาะสมของการจัดลำดับของคำถามในการสัมภาษณ์ (sequence of the questions) ภายหลังจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ และแนวคำถามในการประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมองแล้ว ผู้ศึกษาจึงรวบรวมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร

ผู้ศึกษาได้แบ่งขั้นตอนการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร ออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนดำเนินการศึกษา ผู้ศึกษาเสนอโครงการการค้นคว้าแบบอิสระต่อคณะกรรมการจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อทำการพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามเห็นชอบของคณะกรรมการก่อนทำการการศึกษา

2. ระยะดำเนินการศึกษา กระทำโดย ผู้ศึกษาขออนุญาตและขอความร่วมมือในการให้การสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มระดมสมอง โดยจะไม่รบกวนเวลาการทำงานของผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธในการร่วมการศึกษาครั้งนี้ โดยไม่มีการบังคับ และการตอบรับหรือปฏิเสธจะไม่มีผลต่อผู้เข้าร่วมการศึกษาแต่อย่างใด นอกจากนี้จะอธิบายถึงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาก่อนการจัดทำคำถาม และการประชุมกลุ่มระดมสมองทุกครั้ง โดยยืนยันการรักษาความลับของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและไม่มี การบันทึกชื่อของผู้เข้าร่วมการศึกษา ผู้เข้าร่วมการศึกษามีสิทธิ์ขอหยุดการสัมภาษณ์และการ

ประชุมกลุ่มระดมสมองได้ตลอดเวลาที่ต้องการ และการนำเสนอผลหรืออภิปรายข้อมูลของการศึกษาในรายงานการศึกษาจะนำเสนอในภาพรวม หลังจากนั้นให้ผู้เข้าร่วมศึกษาลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการศึกษาก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ หรือประชุมกลุ่มระดมสมอง

ขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาคำเนินเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองหลังจากการได้รับการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยแล้ว ตามขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของผู้ศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเตรียมตนเองในระยะก่อนทำการศึกษา ดังนี้

1.1 ด้านเนื้อหา ผู้ศึกษาได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงในโรงพยาบาล เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างคำถาม และมีความครอบคลุมในประเด็นที่จะศึกษา รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และอภิปรายผลที่เกิดขึ้นจากการศึกษา

1.2 ด้านระเบียบวิธีการศึกษาผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้ศึกษาได้เข้ารับฟังการบรรยาย และสารคดีเรื่องการสัมภาษณ์รายบุคคล และการสนทนากลุ่มซึ่งจัดโดยสาขาวิชาบริหารการพยาบาล แผนกพิเศษ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนาวิ ชอนตะวัน เป็นวิทยากร และได้ผ่านการอบรมในโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “แนวคิดและหลักการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ” จัดโดย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. ขั้นตอนการ

2.1 ผู้ศึกษาขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เสนอต่อคณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และการขออนุญาตรวบรวมข้อมูล

2.2 เมื่อผู้ศึกษาได้รับอนุญาตในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาเข้าพบหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้างานการพยาบาลผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยฉุกเฉิน ผู้ตรวจการพยาบาล งานการพยาบาลผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยฉุกเฉิน พยาบาลวิชาชีพ และบุคลากรพยาบาลในหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 ผู้ศึกษาทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ฝ่ายการพยาบาล งานการพยาบาลผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยฉุกเฉิน

และหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก รวมทั้งข้อมูลด้านการบริหารความเสี่ยงในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ฝ่ายการพยาบาล งานการพยาบาลผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยฉุกเฉิน และหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

2.4 ผู้ศึกษาขออนุญาตเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง ตามเวลาที่นัดหมาย และดำเนินการสัมภาษณ์รายบุคคล และการประชุมกลุ่มระดมสมอง โดยเวลาเฉลี่ยในการสัมภาษณ์รายบุคคลคือครั้งละ 53 นาที และการประชุมกลุ่มระดมสมองจำนวน 2 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ หน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอกจำนวน 5 คน และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานการพยาบาลและพนักงานบริการฝีมือ (ด้านวิทยาศาสตร์และการแพทย์) จำนวน 3 คน กลุ่มละ 2 ครั้ง เฉลี่ยครั้งละ 90 นาที ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้แนะนำตัวเอง และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา หลังจากนั้นอธิบายถึงวิธีการรวบรวมของผู้ศึกษา จนกลุ่มตัวอย่างเข้าใจ ตัดสินใจเข้าร่วมในการศึกษา และเซ็นใบยินยอมในการเข้าร่วมการศึกษาก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ หรือประชุมกลุ่มระดมสมอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากเอกสาร และระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ นำมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา และจัดหมวดหมู่
2. ข้อมูลส่วนบุคคลนำมาวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
3. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์รายบุคคล และการประชุมกลุ่มระดมสมอง นำมาทำการสรุปเนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้ แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่